

LIETUVOS RESPUBLIKOS VALSTYBĖS KONTROLĖ

Lietuvos Respublikos Seimui
Gedimino pr. 53
01103 Vilnius

Lietuvos Respublikos Vyriausybei
Gedimino pr. 11
01103 Vilnius

Valstybinio socialinio draudimo fondo
valdybai prie Socialinės apsaugos ir
darbo ministerijos
Konstitucijos pr. 12, 09308 Vilnius

Lietuvos Respublikos
socialinės apsaugos ir darbo ministerijai
A. Vivulskio g. 11, 03610 Vilnius

VALSTYBINIO AUDITO IŠVADA

2014 m. rugsėjo 8 d. Nr. 9-44
Vilnius

Mes atlikome Valstybinio socialinio draudimo fondo 2013 metų konsoliduotųjų finansinių ir biudžeto vykdymo ataskaitų rinkinių bei fondo lėšų ir turto valdymo, naudojimo ir disponavimo jais teisėtumo ir jų naudojimo įstatymų nustatytiems tikslams per 2013 metus auditą.

Vadovybės atsakomybė

Valstybinio socialinio draudimo fondo valdybos prie Socialinės apsaugos ir darbo ministerijos vadovas arba jo įgaliotas administracijos vadovas yra atsakingas už konsoliduotųjų finansinių ataskaitų rinkinio parengimą ir teisingą pateikimą pagal Lietuvos Respublikos viešojo sektoriaus apskaitos ir finansinės atskaitomybės standartus, konsoliduotųjų biudžeto vykdymo ataskaitų rinkinio parengimą ir teisingą pateikimą pagal Lietuvos Respublikos teisės aktus, reglamentuojančius šio rinkinio sudarymą, bei Valstybinio socialinio draudimo fondo lėšų ir turto valdymo, naudojimo ir disponavimo jais teisėtumą ir jų naudojimą įstatymų nustatytiems tikslams bei efektyvią vidaus kontrolę.

Auditoriaus atsakomybė

Mūsų pareiga, remiantis atliktu auditu, pareikšti nuomonę dėl Valstybinio socialinio draudimo fondo konsoliduotųjų finansinių ir biudžeto vykdymo ataskaitų rinkinių bei dėl fondo lėšų ir turto valdymo, naudojimo ir disponavimo jais teisėtumo ir jų naudojimo įstatymų nustatytiems tikslams Valstybinio socialinio draudimo fondo valdyboje ir jai pavaldžiose įstaigose.

Auditą atlikome pagal Valstybinio audito reikalavimus, Tarptautinius audito standartus ir Tarptautinius aukščiausiųjų audito institucijų standartus, kuriuose nurodyta auditą planuoti ir atlikti taip, kad būtų gautas pakankamas užtikrinimas dėl konsoliduotųjų finansinių ir biudžeto vykdymo ataskaitų rinkinių tinkamo ir teisingo pateikimo bei dėl fondo lėšų ir turto valdymo, naudojimo ir disponavimo jais teisėtumo ir jų naudojimo įstatymų nustatytiems tikslams. Audito metu surinkome įrodymus, kuriais pagrindėme šiuos vertinimus: fondo apskaitos sistemos ir metodų, įskaitant vadovybės atliktus apskaitinius įvertinimus; konsoliduotųjų finansinių ir biudžeto vykdymo ataskaitų rinkinių duomenų, šių rinkinių parengimo ir pateikimo; fondo lėšų ir turto valdymo, naudojimo ir disponavimo jais teisėtumo ir jų naudojimo įstatymų nustatytiems tikslams. Manome, kad surinkti audito įrodymai suteikia pakankamą pagrindą auditoriaus nuomonei pareikšti.

Sąlyginės nuomonės dėl konsoliduotųjų finansinių ataskaitų rinkinio pagrindas

Neįstačius audito ataskaitoje nurodytų 2012 metų apskaitos klaidų dėl delpinigių už pavėluotą įmokų mokėjimą, savarankiškai dirbančių asmenų, turinčių prievolę deklaruoti pajamas, socialinio draudimo įmokų bei dėl socialinio draudimo išmokų apskaitai netaikomo kaupimo principo, taip pat 2012 m. nedarbo socialinio draudimo sąnaudas įtraukus į 2013 m. veiklos rezultatus, konsoliduotajame 2013-12-31 finansinių ataskaitų rinkinyje nurodyti neteisingi duomenys: Finansinės būklės ataskaitoje nurodyti mažesni trumpalaikiai atidėjiniai, 20 375,6 tūkst. Lt didesnės mokėtinos socialinės išmokos, 23 860,8 tūkst. Lt mažesnės gautinos mokesčių ir socialinių įmokų pajamos, negalėjome patvirtinti 5 206,6 tūkst. Lt kitų gautinų sumų; Veiklos rezultatų ataskaitoje finansavimo sąnaudos nurodytos 20 375,6 tūkst. Lt didesnės, mokesčių ir socialinių įmokų pajamos nurodytos 23 860,8 tūkst. Lt mažesnės, atitinkamai pagrindinės veiklos deficitas nurodytas 3 485,2 tūkst. Lt mažesnis, negalėjome patvirtinti 5 206,6 tūkst. Lt finansinės ir investicinės veiklos pajamų sumų teisingumo, nuvertėjimo ir nurašytų sumų sąnaudos nurodytos mažesnės (ataskaitos 3.1 poskyris, 31–34 psl.).

Fondo valdyba, apskaičiavusi 15 222 tūkst. Lt gautinų už sveikatos draudimo įmokų administravimą sumų, tinkamai neįvertino tikimybės jų atgauti ir pripažino tik dalies šių sumų nuvertėjimo sąnaudas (6 890,8 tūkst. Lt), nors dėl teisės aktų ir patvirtintų skirtingų biudžetų nesuderinamumo bei kitų faktinių aplinkybių nebuvo tikimasi atgauti visos gautinos sumos. Dėl šios priežasties konsoliduotajame 2013-12-31 finansinių ataskaitų rinkinyje nurodyti neteisingi duomenys: Finansinės būklės ataskaitoje kitos gautinos sumos 8 331,2 tūkst. Lt didesnės, o einamųjų metų deficitas šia suma mažesnis; Veiklos rezultatų ataskaitoje nuvertėjimo ir nurašytų sumų sąnaudos ir pagrindinės veiklos deficitas 8 331,2 tūkst. Lt mažesni (ataskaitos 3.2 poskyris, 34–35 psl.).

Fondo valdyba į 2013 m. finansavimo pajamas iš valstybės biudžeto klaidingai įtraukė į 2012 m. išlaidoms (įmokoms, pervedamoms į pensijų fondus) kompensuoti panaudotą finansavimo iš valstybės biudžeto sumų dalį – 49 155,4 tūkst. Lt, todėl konsoliduotojoje 2013-12-31 Veiklos rezultatų ataskaitoje finansavimo pajamos nurodytos šia suma didesnės, o pagrindinės veiklos deficitas – mažesnis, 2013-12-31 konsoliduotojoje Finansinės būklės ataskaitoje finansavimo sumos iš valstybės biudžeto nurodytos šia suma mažesnės (ataskaitos 3.3 poskyris, 35–36 psl.).

Sąlyginė nuomonė dėl konsoliduotųjų finansinių ataskaitų rinkinio

Mūsų nuomone, išskyrus poveikį, kurį turi sąlyginės nuomonės pagrindą sudarantys dalykai, Valstybinio socialinio draudimo fondo 2013 metų konsoliduotųjų finansinių ataskaitų rinkinys parodo tikrą ir teisingą Valstybinio socialinio draudimo fondo ir jai pavaldžių įstaigų finansinę būklę

2013 m. gruodžio 31 d., 2013 metų veiklos rezultatus, grynojo turto pokyčius ir pinigų srautus pagal Lietuvos Respublikos viešojo sektoriaus apskaitos ir finansinės atskaitomybės standartus.

Sąlyginės nuomonės dėl konsoliduotųjų biudžeto vykdymo ataskaitų rinkinio pagrindas

Taisant ankstesniais ataskaitiniais laikotarpiais padarytas pajamų ir sąnaudų apskaitos klaidas, metinėje biudžeto vykdymo ataskaitoje neteisingai pateiktos su šių biudžeto vykdymo metų rezultatais nesusijusios pajamos ir išlaidos. Todėl 2013-12-31 fondo biudžeto vykdymo Pajamų ir išlaidų ataskaitoje nurodyti neteisingi duomenys: Veiklos pajamos didesnės 15 087,5 tūkst. Lt; Veiklos sąnaudos (fondo administravimo įstaigų finansavimo sąnaudos) didesnės 13 010,5 tūkst. Lt; Nedarbo socialinio draudimo išlaidos mažesnės 268 326,1 tūkst. Lt, atitinkamai šia suma didesnės neatgautinos ir abejotinai atgautinos sumos (ataskaitos 4.1 poskyris, 36–37 psl.).

Fondo valdyba į 2013 m. pajamas klaidingai įtraukė 2012 m. sąnaudoms kompensuoti panaudotus asignavimus iš valstybės biudžeto ir kitų valstybės piniginių išteklių (49 155,4 tūkst. Lt), 2013 m. išlaidoms klaidingai priskyrė 2012 m. nedarbo socialinio draudimo išmokų sąnaudas (20 375,6 tūkst. Lt) ir nepagrįstai nurodė mažesnes abejotinai atgautinas sumas (8 331,2 tūkst. Lt), netinkamai įvertinusi tikimybę gauti už sveikatos draudimo įmokų administravimą apskaičiuotas pajamas. Todėl konsoliduotojoje 2013-12-31 pajamų ir išlaidų ataskaitoje pajamos nurodytos 49 155,4 tūkst. Lt didesnės, o išlaidos – 12 044,4 tūkst. Lt didesnės, ir tai lėmė 37 111 tūkst. Lt neteisingai sumažintą 2013 m. VSDF biudžeto vykdymo deficitą (ataskaitos 4.2 poskyris, 37–38 psl.).

Dėl neištaisytų biudžeto vykdymo apskaitos klaidų, nustatytų 2011 ir 2012 m. auditų metu, susijusių su praėjusio ataskaitinio laikotarpio nepanaudotų lėšų likučio, pajamų ir išlaidų nuvertėjimo sąnaudų apskaita, dėl netaikomų vienodų su turtu susijusių išlaidų pagal jų šaltinius apskaitos principų, fondo biudžeto vykdymo pajamų ir išlaidų ataskaitoje pagal 2013-12-31 duomenis pateikti neteisingi duomenys: savarankiškai dirbančių asmenų socialinio draudimo įmokos nurodytos 23 860,8 tūkst. Lt mažesnės; veiklos sąnaudos – 11 137,1 tūkst. Lt mažesnės; socialinio draudimo išmokų (kurias teisė gauti įgyjama anksčiau nei pateikiamas prašymas) ir neatgautinų ir abejotinai atgautinų sumų išlaidos gali būti nurodytos mažesnės; negalime patvirtinti, kad 5 206,6 tūkst. Lt pajamų (iš jų: delspinigiai – 5 206,6 tūkst. Lt, atgautos į ankstesnių metų išlaidas iškeltos abejotinai atgautinos sumos – 0 Lt) nurodyta teisingomis sumomis, 2 754,7 tūkst. Lt veiklos (nusidėvėjimo ir amortizacijos) sąnaudų nurodyta pagrįstai (ataskaitos 4.3 poskyris, 38–39 psl.).

Sąlyginė nuomonė dėl konsoliduotųjų biudžeto vykdymo ataskaitų rinkinio

Mūsų nuomone, išskyrus poveikį, kurį turi sąlyginės nuomonės pagrindą sudarantys dalykai, Valstybinio socialinio draudimo fondo 2013 metų konsoliduotųjų biudžeto vykdymo ataskaitų rinkinys visais reikšmingais atžvilgiais parengtas ir pateiktas pagal Lietuvos Respublikos teisės aktus, reglamentuojančius šio rinkinio sudarymą.

Sąlyginės nuomonės dėl fondo lėšų ir turto valdymo, naudojimo, disponavimo jais teisėtumo ir jų naudojimo įstatymų nustatytiems tikslams pagrindas

Analize ir išsamiais skaičiavimais nepagrįstas lėšų užimtumo rėmimo priemonėms įgyvendinti ir darbo rinkos paslaugoms teikti bei užimtumo rėmimo politiką įgyvendinančioms įstaigoms išlaikyti poreikis neužtikrino racionalaus lėšų naudojimo teisės aktuose numatytiems tikslams: užimtumo rėmimo priemonėms įgyvendinti ir darbo rinkos paslaugoms teikti 2013 m. į Užimtumo fondą pervesta 3 718,8 tūkst. Lt daugiau lėšų, nei šiam tikslui buvo patvirtinta 2013 m. Valstybinio socialinio draudimo fondo biudžete; 640,6 tūkst. Lt panaudota Nedarbo socialinio draudimo, Užimtumo rėmimo ir Valstybinio socialinio

draudimo fondo biudžeto 2013 metų rodiklių patvirtinimo įstatymų nenumatytam nedarbo socialinio draudimo lėšų naudojimo tikslui – padengti Užimtumo fondo administravimo išlaidas (ataskaitos 1.1. poskyris, 7–13 psl.).

Fondo valdybos teritoriniai skyriai dalį motinystės (tėvystės) pašalpy, 2013 metais mokėtų vienam iš tėvų už vaikus nuo 1 iki 2 metų (iš viso 208 003,7 tūkst. Lt), apskaičiavo ir išmokėjo, neatsižvelgdami į šios pašalpos skyrimo ir apskaičiavimo tvarkoje likusį reikalavimą pateikti dokumentą dėl suteiktų vaiko priežiūros atostogų (ataskaitos 1.2 poskyris, 13–16 psl.).

Tarpusavyje nesuderinus teisės aktų nuostatų dėl kompensacijos už sveikatos draudimo įmokų administravimą, Valstybinio socialinio draudimo fondas 2013 m. negavo Valstybinio socialinio draudimo fondo biudžeto 2013 metų rodiklių patvirtinimo įstatyme nustatytų ir pagal patvirtintą kompensavimo dydį apskaičiuotų 15 222 tūkst. Lt pajamų už sveikatos draudimo įmokų surinkimą ir pervedimą į Privalomojo sveikatos draudimo fondą. Žinant apie šiuos teisės aktų nesuderinamumus laiku neinicijuoti atitinkami Valstybinio socialinio draudimo fondo biudžeto 2013 metų rodiklių patvirtinimo įstatymo pakeitimai (ataskaitos 1.3 poskyris, 16–21 psl.).

Fondo valdyba neišnaudojo galimybių iš dviejų komercinių bankų išreikalauti Valstybinio socialinio draudimo įstatyme įteisintų Lietuvos Respublikoje veikiančiose kredito ir kitose mokėjimo įstaigose atliekamų nemokamų fondo lėšų apyvartos operacijų ir 2013 metais sumokėjo 15 226 tūkst. Lt už socialinio draudimo išmokų įskaitymą į gavėjų sąskaitas (ataskaitos 2.2.1 skirsnis, 24–25 psl.).

Lietuvos vyriausiajam administraciniam teismui pripažinus neteisėtu Valstybinio socialinio draudimo fondo valdybos Utenos skyriaus darbuotojo atleidimą iš einamų pareigų, 106,1 tūkst. Lt fondo lėšų panaudota ne socialiniam draudimui finansuoti, valdyti ir administruoti. Gavus teismo sprendimą ir sumokėjus priteistą sumą, fondo valdyboje ir Utenos skyriuje nebuvo imtasi priemonių, kad skyriaus darbuotojų veiksmai, rengiant ir priimant teismo pripažintus neteisėtais dokumentus dėl atleidimo, būtų įvertinti, o fondo biudžetui padaryta žala atlyginta (ataskaitos 2.2.2 skirsnis, 25–26 psl.).

Fondo valdyba ir Kauno sk. patalpų Jonavoje remonto darbų pirkimo procedūras atliko netinkamai ir pažeisdami Viešųjų pirkimų įstatymą, nes nurodė netikslias pirkimo sąlygas dėl kvalifikacijos atestato, neprašė patikslinti akivaizdžiai netikslių ir neišsamų duomenų apie laimėjusio tiekėjo kvalifikaciją ir sutarčiai vykdyti pasirinko pirkimo sąlygų neatitinkantį nepakankamo ekonominio, techninio ir profesinio pajėgumo tiekėją (ataskaitos 2.2.3. skirsnis, 26–28 psl.).

Fondo valdyba perkamos kompiuterinės įrangos tiekėjui apmokėjo už dalį neatliktų darbų. Dėl netinkamai parengtų pirkimo sąlygų nebuvo išskirtos perkamos įrangos ir jos montavimo darbų kainos, atsiskaitant su tiekėju nesilaikyta pirkimo sąlygose ir sutartyje nustatytų reikalavimų atsiskaityti ir už atliktus montavimo darbus, todėl fondo valdyba negali nurodyti tikslios sutartyje nenumatyto avansiniu mokėjimu tiekėjui pervestos sumos (ataskaitos 2.2.4 skirsnis, 28–30 psl.).

Sąlyginė nuomonė dėl fondo lėšų ir turto valdymo, naudojimo, disponavimo jais teisėtumo ir jų naudojimo įstatymų nustatytiems tikslams

Mūsų nuomone, išskyrus poveikį, kurį turi sąlyginės nuomonės pagrindą sudarantys dalykai, Valstybinio socialinio draudimo fondo valdyba ir jai pavaldžios įstaigos visais reikšmingais atžvilgiais 2013 metais fondo lėšas ir turtą valdė, naudojo, disponavo jais teisėtai ir naudojo įstatymų nustatytiems tikslams.

Kiti dalykai

Valstybinio socialinio draudimo fondo 2013 m. nedarbo socialinio draudimo išlaidos 69 723,8 tūkst. Lt viršijo šiai draudimo rūšiai surinktas įmokas. Užimtumo fondui pervestos nedarbo socialinio draudimo lėšos planuotos ir naudotos ne tik nedarbo socialiniu draudimu draustiems asmenims, neatsižvelgiant į surinktas nedarbo socialinio draudimo įmokas ir deficitinį Valstybinio socialinio draudimo fondo biudžetą, neužtikrinus pagrįsto ir atitinkančio teisės aktų reikalavimus jų naudojimo.

Valstybinio audito išvadą teikiame kartu su valstybinio audito ataskaita ir pridedame audituotų Valstybinio socialinio draudimo fondo konsoliduotųjų finansinių ir biudžeto vykdymo ataskaitų rinkinių kopijas.

Valstybės kontrolierė

Giedrė Švedienė